

golt BIS működési szabályaival és tevékenységi körével is megismerkedhetnek az érdeklődők. Az Európai Unió kapujában álló Magyarország pénzügyi szakemberei és érdeklődő újságolvasói számára is kiemelkedő fontossággal bír a még nemzetközi, de reményeink szerint hamarosan „kvázi-belföldi” intézménnyé váló Európai Központi Bank, amely szintén részletes bemutatásra kerül a kötetben.

Magyarország EU-tagsága a magyar pénzügyi szektor számára az egységes európai szabályozás átvételének kötelezettségét jelenti, így különösen hasznos az EU irányelveivel és szabályaival való mihamarabbi megismerkedés. A kötet a jelenlegi magyar szabályozást is részletesen ismerteti, külön kitérve a hitelintézetek, a tőkepiacok és a jelzáloghitelezés szabályozására, illetve az EU direktívaival való összhangra és a még hátralevő feladatokra.

A pénzügyi tevékenységek világszerte tapasztalható összefonódása Magyarországon sem maradt el, így 2000 áprilisa óta az addig megosztott felügyeleti rendszert egységes egészebe foglalták a törvényhozók. Az így létrejött Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) a magyar pénzügyi szféra tán legfontosabb aktorává lépett elő, a bankok, biztosítók, nyugdíjpénztárak és egyéb pénzügyi intézmények mindennapi életének elsődleges alakítójává vált. A Bankszabályozás című kötet indokoltan szán egy külön fejezetet a PSZÁF tevékenységének, illetve a vele kapcsolatosan várható változások bemutatására.

Minden kétséget kizáróan Magyarországon is a gazdaságpolitika egyik legfontosabb intézménye a monetáris irányítást végző jegybank. A szerzők részletesen bemu-

tatják a világ többi központi bankjához hasonlóan speciális környezetben tevékenykedő Magyar Nemzeti Bank (MNB) történetét, monetáris politikáját és szabályozási tevékenységét. A kötet egyik nagy előnye, hogy az MNB-ről szóló fejezet nagy teret szentel a monetáris politikában az utóbbi években lezajlott változásoknak, ezáltal a múlt tanulságos tanulmányozása helyett a jelenlegi szabályozás és gyakorlat kerül előtérbe. A szerzők bemutatják a ma is a politikai és szakértői viták keretében álló sávszélesítés makrogazdasági – inflációs és versenyképességi – hatásait, a devizaliberalizációt és jegybank előtt álló, az euró minél gyorsabb bevezetését lehetővé tevő feladatokat.

A magyar pénzügyi rendszer szabályozási környezetében legutóbb a tavaly szeptemberben elkövetett terrorcselekmények és a nemzetközi terrorizmus előtérbe kerülése miatt politikai tartalommal telítődött pénzmosás elleni küzdelem idézett elő jelentős változásokat. A bűncselekményekből származó pénz bankrendszerbe vitelének megakadályozása számos, a mindennapi életben is érezhető bankszabályozási és hatósági intézkedést igényelt, amelyeket szintén sorra vesznek a kötet szerzői. A kötet a magyar bankrendszer XXI. századi kihívásait és várható változásait is bemutatja.

A Nyugat-Magyarországi Egyetem oktatóinak sikerült a szabályozás bonyolult jogi nyelvezetét mindenki számára érthetővé tenni, a sokszor nehezen követhető jogászai megfogalmazást lényegretörően, egyszerűen, de ugyanakkor precízen összefoglalni.

A könyv tartalmának minőségét a könyv szerzői – a Nyugat-Magyarországi Egyetem Pénzügytan-

Számvitel-Statistika Intézetének oktatói és külső státusú előadói, azaz Dr. Huszti Ernő professzor, Dr. Lentner Csaba intézetigazgató, Seregdi László, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének főosztályvezetője és Tarpataki János, a Magyar Államkincstár volt főosztályvezetője – fémjelzik, akiknek korábbi elméleti és gyakorlati tevékenysége komoly szakmai elismerést és sikereket hozott. A közel 450 oldalas „Bankszabályozás” című könyv szakkönyvként, illetve egyetemi tankönyvként egyaránt ajánlható, és a bankszakma iránt érdeklődők is hasznosan forgathatják, hiszen változó világunkban – mint a könyv szerkesztője fogalmaz – „...mások lettek a pénz- és tőkepiaci működési feltételek, mások lettek maguk a pénzügyi folyamatok is, – megváltozott a bank- és tőkepiaci szabályozás, és a jegybanki előírások is módosultak az elmúlt években”.

Kolozsi Pál Péter

NYIKOS László

KÖZPÉNZEK ELLENŐRZÉSE

I–II.

Perfekt Gazdasági Tanácsadó és Oktató Rt., Budapest, 2002

Az adófizetőnek, az állampolgárnak törvényes joga annak ismerete, hogy mi történik a pénzével, a közpénzekkel gazdálkodóknak pedig alkotmányos kötelessége tevékenységéről beszámolnia. Magyarországon napjainkban sokat foglalkoznak a közvagyonnal – az adófizetők pénzével – való gazdálkodás kérdéseivel, a pazarlások és a visszaélések megszüntetésével. Ha-

zánkban a közpénzek törvényes és hatékony felhasználásának ellenőrzése az Állami Számvevőszék elsődleges feladata. Ez az intézmény rendelkezik azokkal a képességekkel és eszközökkel, amelyek a közpénzek, a közvagyon felhasználása szabályszerűségének és teljesítményének szakszerű ellenőrzéséhez szükségesek. Az Állami Számvevőszék vezető munkatársai által készített kétkötetes összeállítás a rendszeres ellenőrzések során szerzett tapasztalatok mellett a pénzügyi ellenőrzés nemzetközi gyakorlatát, az ellenőrzések tartalmát és „technológiáját” is bemutatja. Nélkülözhetetlen munkaeszköze a könyvvizsgálóknak, pénzügyi revizoroknak, az állami szervezetek, intézmények gazdálkodással foglalkozó vezetőinek, munkatársainak, sőt az egyetemi és főiskolai oktatóknak, hallgatóknak is.

Az első kötet szerzője (Nyikos László) először a független magyar pénzügyi ellenőrzés kialakulásának történelmi múltját tekinti át. Beszámol a múlt évszázad második felének népi-állami ellenőrzéseiről is. Ismerteti az Állami Számvevőszék létrejöttének körülményeit, feladatait és vezetési modelljét, véleményezési, ellenjegyzési jogkörét, az állami számviteli rend betartásának figyelemmel kísérését, továbbfejlesztését. A továbbiakban képet kapunk a pénzügyi-gazdasági ellenőrzés alapfogalmairól, hazai szabályozásáról, a szakirodalomban leírt módszereiről, rendszerének tagolásáról (számvevőszéki ellenőrzés, felügyelőbizottsági és belső ellenőrzés).

A pénzügyi ellenőrzés nemzetközi gyakorlata keretében megismerjük a könyvvizsgálók nemzetközi szövetségének (International Federation of Accountants – IFAC) szervezetét, tevékenységét, standardjait, a közpénzek nemzetközi

ellenőrzésének az elveit, köztük azokat, amelyeket a Limai Nyilatkozatban fogadtak el. Szó van a legfőbb pénzügyi ellenőrzési intézmények nemzetközi szervezete (International Organisations of SAIS – INTOSAI) megalakulásának körülményeiről, standardjairól, az elvárt gondosság kritériumairól és a hozzá kapcsolódó európai irányelvekről is. Olvashatunk a standardokban leírt elemzési módszerekről, a szükséges bizonyítékokról, a más ellenőrök és szakértők munkájának felhasználásáról, a dokumentációról, a jelentéskészítésről és a minőségbiztosításról. Szó van az Európai Unió számvevőszékének működéséről, ellenőrzéséről, különböző ellenőrzési fórumairól, modellekről is.

A közpénzek magyarországi ellenőrzése tárgyalásánál a számvevőszéki ellenőrzésnek az elmúlt 12 évi működését ismerjük meg. A szerző foglalkozik az Állami Számvevőszék függetlenségének biztosítókaival, hatás- és felelősségi körével, az elvárható gondossággal, az ellenőrzések megtervezésével. Bemutatja a pénzügyi beszámoló készítésének, a jelentéskészítésnek módszereit, szól a magán-könyvvizsgálat szerepéről, a kormányzati ellenőrzés keretében pedig a felügyeleti és a kincstári ellenőrzésről is a vonatkozó tevékenységek leírásával. Végül az első kötetben a hazai magasszintű követelményekről („EU-konform”), az ezekkel kapcsolatban elvégzendő tennivalókról olvashatunk. A Függelék a tárgyalatokhoz kapcsolódó szabályokat, határozatokat tartalmazza.

A második kötet (szerzőtársak Bodonyi Miklós, Malatinszkyé Lovas Irén és Márkus Gábor) tulajdonképpen ellenőrzési kézikönyv. A pénzügyi ellenőrzés „technológiája” keretében megismertetnek a

számviteli és a belső ellenőrzési rendszerrel, a lényegességek meghatározásával az ellenőrzésben, az ellenőrzési kockázatokkal, az ellenőrzés megtervezésével. A szerzők a továbbiakban a bizonyítékoknak a helyszíni ellenőrzésben betöltött szerepét, majd az alapvető vizsgálati eljárásokat, a minősítő vélemény kialakítását és a jelentéskészítés tartalmi követelményeit mutatják be.

A teljesítményellenőrzések azt tárják fel, hogy a rendelkezésre álló pénzeszközöket és erőforrásokat gondosan és megfelelő határfokkal használták-e fel. Szó van itt a gazdaságosság, a hatékonyság, az eredményesség ellenőrzésének módszereiről, a teljesítménymutatók és az információs rendszer kialakításáról. A teljesítményellenőrzés folyamatába a megtervezés, az előkészítés, a bizonyítékok összegyűjtése, a jelentés készítése és az ellenőrzés minőségének biztosítása tartozik. Az adatgyűjtési módszerek a mintavétel, az összehasonlító értékelés (benchmarking), a kérdőíves felmérés, az interjú stb., az információelemzés módszerei pedig a kockázatértékelés, a költség-hason- és költség-hatékonyságelemzés stb. lehetnek.

Végül az Európai Unió pénzügyi alapjait, a támogatások ellenőrzésének tapasztalatait mutatja be a második kötet. Hazánk a kilencvenes évek eleje óta részesül Európai Unió fejlesztési támogatásban: ennek intézményes kereteit a PHARE-program biztosítja, megismerjük a támogatás ellenőrzésének eljárási szabályait. A SAPARD-támogatások feltételeiről, irányelveiről részletes tájékoztatást találunk a könyvben éppúgy, mint az ide kapcsolódó speciális ellenőrzési szabályokról, a számvevőszéki feladatokról is.

R. I.